

12.9.2023

MISSIONSRAPPORT

om undersøgelsesmissionen til København, Danmark, den 15.-17. maj 2023

Udvalget om Kvinders Rettigheder og Ligestilling

Medlemmer af missionen:

Karen Melchior (Renew), leder af undersøgelsesmissionen

Medlemmer:

Monika VANA (Verts/ALE)

Margarita DE LA PISA CARRIÓN (ECR)

Indledning

Præsidiets gav på sit møde den 21. november 2022 Udvalget om Kvinders Rettigheder og Ligestilling (FEMM) tilladelse til at sende syv medlemmer af Europa-Parlamentet (herunder formanden for FEMM) til København, Danmark, på en undersøgelsesmission vedrørende "kvinders iværksætteri og møder med repræsentanter for den offentlige og private sektor og NGO'er". Dette skete i overensstemmelse med rammerne for udvalgsdelegationsrejser uden for de tre arbejdssteder i EU, kandidatlandene og EØS. Undersøgelsesmissionen fandt sted den 15.-17. maj 2023.

Baggrund

Undersøgelsesmissionen fandt sted efter Europa-Parlamentets beslutning fra maj 2022 om opnåelse af kvinders økonomiske uafhængighed gennem iværksætteri og selvstændig virksomhed (2021/2080(INI)), som FEMM-udvalget arbejdede med (ordfører: Pernille Weiss). I beslutningen, som var baseret på en FEMM-betænkning, bemærkede Europa-Parlamentet, at kvindelige iværksættere står over for større vanskeligheder end deres mandlige modparter på det finansielle og forretningsmæssige område. Der blev derfor udarbejdet en liste over forslag vedrørende iværksætterprogrammer, uddannelse, kompetenceudvikling, øget adgang til kapital og gunstigere rammer for kvindelige iværksættere, som specifikt har til formål at fjerne de tilbageværende hindringer og udfordringer, der forhindrer kvinder i at udnytte deres fulde potentiale.

Derudover vedtog Europa-Parlamentet i 2021 en beslutning om udligning af den kønsbestemte digitale kløft: Kvinders deltagelse i den digitale økonomi (2019/2168(INI)) (ordfører: Maria da Graça Carvalho). FEMM-udvalget arbejdede også sammen med Retsudvalget om forhandlingerne med Rådet om direktivet om kvindelige bestyrelsesmedlemmer (ordførere: Evelyn Regner og Lara Wolters), som blev vedtaget i 2022. Derudover havde Europa-Parlamentet i 2023 succes med at indføre en række lovgivningsmæssige nyskabelser under forhandlingerne med Rådet og Kommissionen om direktivet om løngennemsigtighed, som blev vedtaget i maj 2023. Dette direktiv har fokus på at styrke anvendelsen af princippet om lige løn til mænd og kvinder for samme arbejde eller arbejde af samme værdi ved hjælp af løngennemsigtighed og håndhævelsesmekanismer. I øjeblikket samarbejder FEMM- og EMPL-udvalget om direktiverne om ligestillingsorganer.

I forbindelse med dette igangværende og kommende lovgivningsarbejde fandt der en række drøftelser sted med danske erhvervsorganisationer, administrerende direktører, iværksættere, forskere, lokale myndigheder og medlemmer af Folketinget. Hensigten var at bruge danske erfaringer, tilgange og bedste praksis som løftestang til at præge det parlamentariske arbejde på europæisk plan. Disse drøftelser var afgørende for at fremme og støtte kvinders iværksætteri og sætte kvinder i stand til at udnytte deres potentiale som iværksættere og virksomhedsledere. De vigtigste fokusområder omfattede øgede finansierings- og investeringsmuligheder, forbedring af adgangen til netværk og mentorordninger, udvikling af juridiske, regnskabsmæssige og digitale kompetencer samt fremme af uddannelsesprogrammer for kvinders iværksætteri.

Kort resumé af møder

Mandag den 15. maj 2023 kl. 15.15-16.30

Rundbordssamtale med Dansk Iværkætter Forening (DIF) og ukrainske kvindelige iværksættere

Deltagere:

DIF:

1. **Peter Kofler**, formand, Danske Iværksættere
2. Torsten Andersen, vicegeneraldirektør, Erhvervsstyrelsen
3. **Mette Gregersen**, COO (driftschef), Erhvervshus Hovedstaden
4. **Kim Klyver**, professor i entreprenørskab ved Syddansk Universitet
5. **Anna Ivanenko**, koordinator og projektleder, IVÆKST

Ukrainske entreprenører:

1. **Vlasta Shevchenko**
2. **Nataliia Shapoval**
3. **Galyna Sorochan**

Peter Kofler indledte sin briefing med at præsentere projektet IVDK Hub for ukrainere i Danmark som "den europæisk-ukrainske hub for erhverv og demokrati" ved hjælp af en række nøgletal. Han fortalte om antallet af arbejdstagere (50), det 1 500 m² store knudepunkt i det centrale København, 200 workshops til styrkelse af ukrainere (med henblik på at styrke 1 100 ukrainere på nationalt plan), 13 skræddersyede iværksætterprogrammer, 10 "trin for trin"-moduler med cases, eksperter og netværk og 70 workshops, som er til rådighed "a la carte". Han nævnte et budget på 411 mia. EUR til Ukraines genopretning i løbet af de næste ti år ifølge Verdensbanken¹. Målet er senest i 2024 at opbygge den største europæisk-ukrainske virksomhedshub for at skabe et samlingspunkt for vækst, tro, genopbygning og økonomiske interesser ved at engagere partnere, beslutningstagere, interesseorganisationer og regeringer. I den afsluttende fase i 2025 er målet en flytning til Ukraine og UA Hub Mykolaiv.

Torsten Andersen præsenterede Erhvervsstyrelsens rolle som national partner i projektet. Styrelsen arbejder under Erhvervsministeriet. Den beskæftiger sig bl.a. med virksomhedsregistrering og administration af virksomheder, firmanavne, forvaltning af intellektuelle ejendomsrettigheder osv. og yder vejledning og støtte til iværksættere, virksomheder og investorer. Han fremhævede projektets succes illustreret af antallet på 60 deltagere i pilotfasen og nu mere end 1 000.

Mette Gregersen præsenterede Erhvervshus Hovedstaden som en offentlig organisation, der tilbyder en række tjenesteydelser og programmer til støtte for virksomheder, som arbejder tæt sammen med lokale og regionale partnere, herunder statslige organer, uddannelsesinstitutioner,

---

¹ <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2023/03/23/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment>

erhvervssammenslutninger og innovationsknudepunkter. Erhvervshuset finansieres af kommuner og Region Hovedstaden. Det tilbyder en lang række workshops og programmer (finansieret af EU), f.eks. "Iværksætter DK"-programmet for kompetenceudvikling. Hun understregede, at en af de udfordringer, de tager op, er, at kvindelige iværksættere ofte mangler tro på sig selv og frygter fiasko. De har også svært ved at sikre sig finansiering, og statistikkerne viser en forskelsbehandling af kvinder inden for iværksætteri. Endelig bemærkede hun, at det er en udfordring at imødekomme efterspørgslen inden for rammerne af Socialfonden.

Vlasta Shevchenko indledte sin præsentation med at beskrive sin baggrund i tolkefaget. Sidste år startede hun imidlertid sin egen virksomhed, som leverer oversættelsesydelser inden for det tekniske og medicinske område. Programmet hjalp hende med at forbedre sin profil som iværksætter, og hendes mål er at øge sin kundepulje.

Nataliia Shapoval præsenterede sig selv som jurist med fire mastergrader. Hun begyndte i projektet i marts sidste år. Mens hun var på barselsorlov og gik igennem en skilsmisse, oprettede hun i 2008 en virksomhed, der leverer udstyr til skønhedssaloner. På grund af krigen i 2014 åbnede hun imidlertid sin egen salon og understøttede sine medarbejdere. Hun meldte sig til et iværksætterkursus for at forstå den danske arbejdskultur. Skønhedsindustrien er forskellig fra land til land, og behovene er forskellige. Hendes nuværende idé er at etablere en eventvirksomhed med catering, da hun blev overrasket over den danske samarbejdskultur. Hun drøftede de udfordringer, der ligger forude, men reflekterede også over, hvad der havde hjulpet hende i hendes proces, som f.eks. netværkssamarbejde.

Galyna Sorochan har boet i Bukarest (Rumænien), Tyskland og Danmark. Ved ankomsten til Danmark oplevede hun kulturelle og sproglige udfordringer og havde ikke noget støttenetværk, ingen forbindelser, venner eller noget kendskab til sproget. Hun sendte 150 breve til forskellige organisationer, herunder lægeorganisationer, med anmodning om støtte. I sin søgen efter støtte støttede hun tilfældigvis på en onlinereklame for et program for forretningskvinder. Den inspirerede hende til at oprette sin egen onlineskole, som blev drøftet i dag. Hendes skole fokuserer på at oplyse patienter, der har mistet kontakten med deres læger og ikke er i stand til at fortsætte deres behandling. Hun fremhæver behovet for uddannelse i juridiske spørgsmål, beskatning, psykologisk støtte og kommunikationskurser. Skolen er vokset betydeligt i de seneste år.

Delegationens medlemmer havde følgende bemærkninger og spørgsmål: Et medlem forhørte sig om det bureaukrati, der var forbundet med at få adgang til social- og strukturfondsmidler, og spurgte om graden af medfinansiering, de havde fået fra Den Europæiske Union. Hun ønskede også at vide, om der fandtes lignende erfaringer med flygtninge fra andre lande. Derefter spurgte hun, hvordan projektet havde opnået den høje grad af engagement, som fremgik af, at 94 % af respondenterne i undersøgelsen udtrykte ønske om at blive iværksættere. Hun nævnte eksempler på mislykkede forsøg i nogle lande på at holde forelæsninger på universiteterne for ukrainske flygtninge, som var tilbageholdende på grund af deres usikre fremtid. Et andet medlem roste den imponerende forsøgsmodel, som blev anvendt i projektet, og som omfattede genopbygning af tilværelser og produktion fra bunden. Hun spurgte til finansieringsmulighederne for projekter og kilderne dertil, herunder EU-midler. Hun spurgte desuden til fokuset på genopbygning af store og små virksomheder og hospitaler i efterkrigslande med henblik på at genoprette det overordnede system. En anden fremhævede den anderledes kønsbalance i tilfældet med de syriske flygtninge og spurgte om praktiske

løsninger til at understøtte forretningskontinuiteten, når de en gang vender hjem. Hun spurgte også ind til behovet for særlige bestemmelser i denne henseende.

Torsten Andersen forklarede, at det eksisterende program kan genbruges, og at de allerede har modtaget 700 000 EUR fra EU i fase 2. Man brugte sociale medier til at nå ud til ukrainske deltagere. Nogle virksomheder kræver imidlertid fysisk tilstedeværelse, hvilket giver udfordringer. Finansieringsmulighederne omfatter forskellige EU-fonde til egenkapitalinvesteringer samt crowdfunding. Der vil være betydelige garantier til rådighed for genopbygningen af Ukraine.

Peter Kofler afslørede, at de modtager forespørgsler fra Mexico til latinamerikanske flygtninge, og medgav, at de ikke udnytter denne Business Hub tilstrækkeligt.

Mette Gregersen anerkendte, at der findes mange programmer, og foreslog, at Enterprise Europe-netværket kan hjælpe med ekspansion, også for danske kvinder.

Nataliia Shapoval foreslog at fokusere på at tilbyde mere praktisk undervisning, især vedrørende beskatning, da mange deltagere har bekymringer på dette område.

Mandag den 15. maj 2023 kl. 17.00-18.15, besøg og møde i Female Founders House

Deltagere:

- **Mia Wagner**, medstifter af og administrerende direktør for Nordic Female Founders,
- Administrerende direktører og iværksættere:
  1. **Simon Kollerup** Forsvarsordfører og formand for finansudvalget (S)
  2. **Samira Nawa** Ordfører for lige muligheder og klima (Radikale)
  3. **Frederikke Antonie** Administrerende direktør og medstifter, Roccamore
  4. **Camilla Ley Valentin** Medstifter og bestyrelsesmedlem, Queue.it
  5. **Peder Lundquist** Administrerende direktør, EIFO
  6. **Sofie Birkerod Madsen** Investor Club
  7. **Helle Busck** Investor Club
  8. **Ninja Ritter Klejnstrup** Kraka
  9. **Sarah and Annemette** Iværksættere (Momunity)
  10. **Uvisa Health** Iværksætter
  11. **Tanja Plesner** Iværksætter
  12. **Lotte Månsson** Nykredit
  13. **Vera Rocha** CBS

Mia Wagner indledte mødet med at sige, at hovedformålet med deres organisation er at opbygge infrastruktur og etablere forbindelser mellem iværksættere på verdensplan. I Danmark oplever kvindelige iværksættere følgende hindringer: frygt for ikke at have en stabil indkomst, mangel på de nødvendige kompetencer og udfordringer i processen med at komme i gang, rejse kapital og skabe balance med fremtidige planer om at få børn. Tab af selvtillid er udpeget som et centralt element, der bidrager til disse hindringer. Som svar på dette blev der udpeget en række strategier, som har vist sig at være effektive til at støtte kvindelige iværksættere. Det drejer sig om tilstedeværelsen af kvindelige rollemodeller, adgang til kvindelige investorer, adgang til netværk, fremme af en rummelig kultur, som giver plads til at være anderledes end traditionelle forretningsfolk, og opbygning af kompetencer i et sikkert miljø. Nordic Female Founders (NFF) oprettede House of Female Founders som reaktion på disse hindringer for kvindelige iværksættere. Desuden er organisationen stolt over at have et medlemskab på over 100 enkeltpersoner og en investorklub bestående af 61 business angels. Endvidere faciliterer NFF salgstaler og -argumenter (pitches) fra mere end 32 iværksættere, arrangerer "walk-and-talk"-dage med over 700 deltagere, er vært for et rådgivertopmøde med 200 deltagere og støtter væksten i mindst 25 virksomheder gennem et seks måneders acceleratorprojekt. En værdifuld indsigt er, at kvinder udgør flertallet inden for iværksætteri. De forstår betydningen af at udfordre konventionel tænkning, vælge både opbyggende og nedbrydende tilgange og tage hånd om kvinders uopfyldte behov på områder, der ofte overses. Mia Wagner afsluttede med at foreslå øget brug af data på EU-plan og kombinere dem med innovation, finansiering og netværkssamarbejde for at fremskynde ligestillingen mellem kønnene i Den Europæiske Union.

Ninja Ritter Klenstrup fremlagde data, der viste, at kvinder er underrepræsenteret inden for iværksætteri. I Danmark er kun 25-28 % af iværksætterne siden 2007 kvinder. Blandt aktieselskaber og anpartsselskaber var 75 % ejet af mænd i 2021, dog med visse undtagelser på områder som sundhed, socialt arbejde og velfærdsydelser. Andelen af venturekapital, som kvindelige virksomhedsstiftere modtager, er endnu mindre, idet kun 6,2 % af virksomhedsstifterne er kvinder. De modtog kun 1,6 % af finansieringen mellem 2006 og 2021. Det blev fremhævet, at kvinder halter bagefter mænd i alle faser af iværksætteri, hvilket fremgår af lavere forventninger om at blive iværksættere inden for de næste tre år sammenlignet med mænd (7 % mod 16 % i 2022). Hun drøftede begrebet "informationssvigt" inden for økonomisk teori, som bidrager til den lavere deltagelse af kvinder i iværksætteri. Desuden pegede hun på kulturelle normer, manglen på rollemodeller og forudindtagethed ved evalueringen af salgstaler som centrale hindringer for ligestilling mellem kønnene inden for iværksætteri.

Helle Busck (Investor Club) har baggrund i industrien og har søgt efter et business angel-netværk. Hun er medstifter af Women in Life Science Denmark – et netværk bestående af 40 medlemmer, der fremmer mangfoldighed i topledelsen på tværs af brancher. Hun understregede betydningen af at være aktive rollemodeller, levere personlige mentorordninger og synliggøre eksperter. Hun sluttede af med at anbefale, at pensionsfonde og andre investorer fokuserer på at tildele midler til initiativer, der støtter kvindelige virksomhedsstiftere og idéer, der har fokus på forbrugerne.

Sara og Annemette, medstiftere af "Momunity", delte deres succeshistorie om at skabe et socialt onlinenetværk for mødre, som allerede består af 600 betalende medlemmer og mere end 1 000 brugere i alt. De anerkendte den værdi, som NFF tilfører deres virksomhed i form af viden, et støttende fællesskab og styrkelse af kvinders indflydelse og status. Ligesom deres modparter anerkender de betydningen af kvindelige rollemodeller og deres rolle med hensyn til at ændre fordomme og forandre systemet.

Delegationens medlemmer havde følgende bemærkninger og spørgsmål: Et medlem henviste til betænkningen fra 2022 udarbejdet af Pernille Weiss om kvindelige iværksættere og bemærkede, at de fremlagte data stemmer overens med den information, der blev udvekslet under drøftelserne. Et andet medlem understregede, at kvinder ikke bør føle sig tvunget til at efterligne mænd eller tilpasse sig traditionelle forretningsnormer. Hun fremhævede betydningen af initiativer som det, de talte om, fordi de ændrer de traditionelle rammer for erhvervslivet og ikke kun adresserer spørgsmål vedrørende moderskab, men også nye udfordringer. Hun understregede også, at kvinder ikke er ofre og bør spille en betydelig rolle i at opnå faglig succes, hvilket kan være noget andet end de konventionelle mandsorienterede indikatorer, som f.eks. indtjening. Et tredje medlem delte viden fra andre lande, hvor 36 % af startupvirksomheder ledes af kvinder, men investeringerne falder, når man ser på disse projekter. Hun nævnte betænkningen fra 2022, hvori Europa-Parlamentet opfordrer Kommissionen og EIGE (Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder) til at indsamle specifikke data om kvindelige iværksætteres situation. Hun henledte også opmærksomheden på de udfordringer, som mindre virksomheder står over for, herunder deres lave overlevelseshastighed i det første år og vanskelighederne med at få råd til den første medarbejder. Hun spurgte, om der var lignende målinger eller tilgængelige data i forbindelse med disse problemstillinger.

Tirsdag den 16. maj 2023 kl. 9.30-10.30

Møde i Folketinget med Erhvervsudvalget og Ligestillingsudvalget under ledelse af Lars-Christian Brask, næstformand for Erhvervsudvalget

Deltagere:

MF'er:

1. **Lars-Christian Brask (M)**
2. **Trine Bramsen (S)**
3. **Mette Reissmann (S)**
4. **Fie Hækkerup (S)**
5. **Marianne Bigum (SF)**

Fra Udvalgssekretariatet:

1. **Lene Gregersen Kaasgaard**
2. **Tina Grønlund**

Lars-Christian Brask bød deltagerne velkommen og præsenterede sine kolleger fra Folketinget.

Medlemmer af delegationen kom ind på den forudindtaget og de fordomme, som kvindelige iværksættere er oppe imod. Et medlem nævnte den uheldige tendens med, at mange kvindeejede virksomheder indstiller deres aktiviteter inden for fem år på grund af manglende støtte og investeringer. Hun understregede betydningen af at skabe et lovgivningsmiljø, der er gunstigt for kvindelige iværksættere, under hensyntagen til deres særlige behov og krav. Et andet medlem fremhævede behovet for øgede investeringer i kvindeejede virksomheder, navnlig i den grønne sektor og den sociale sektor. Hun understregede vigtigheden af at kanalisere ressourcer i retning af at støtte og styrke kvinders indflydelse i forretningsprojekter.

Folketingsmedlemmerne forklarede, at de havde gennemført en undersøgelsesmission for at udvikle en strategi til fremme af kvindelige iværksætteres vækst. Strategien har seks nøgleområder: Kvindelige iværksættere er nødt til at investere hundredvis af timer i at starte en virksomhed, så dansk iværksætteri skal være tilpasset velfærdshensyn. Lovgiverne erkendte, at det ikke er muligt at regulere alle aspekter af iværksætteri, da det kan hæmme kreativiteten. Som følge heraf blev samarbejdet mellem erhvervsuddannelsesinstitutioner, som DTU, og blandede startups, foreslået som en løsning. Dette burde også tiltrække talentfulde mennesker. Det er vigtigt, at selvstændige betaler et lille gebyr for at få adgang til ydelser som barselsorlov. De pligter, der er knyttet til forælderrollen, påhviler i uforholdsmæssigt høj grad kvinder, og det er vanskeligt at forene disse med arbejdspligterne. Betydningen af at påbegynde undervisning i iværksætteri i skolerne blev understreget såvel som en fremragende forældreorlovsordning. Hvad angår finansiering er tilskud og skattefritagelser nødvendige for at tilskynde flere kvinder til at blive selvstændige erhvervsdrivende. Ud over effektive forældreorlovsordninger blev den positive virkning af at have kvinder i lederstillinger fremhævet. Det blev nævnt, hvor let det var at registrere et selskab i løbet af to minutter. Det

blev imidlertid antydet, at den offentlige sektor kunne gøre mere for at støtte iværksætter. Deltagerne bemærkede, at EU-reglerne kan give udfordringer for kvindelige iværksættere fra den private sektor, der ønsker at blive leverandører til den offentlige sektor.

Delegationens medlemmer havde følgende bemærkninger og spørgsmål: Et medlem gav udtryk for, at det er vigtigt at skabe et miljø, hvor enhver, der har en idé, kan slippe sin kreativitet løs og forfølge sine projekter. Hun lagde vægt på behovet for vejledning og sikring af, at skattebyrden ikke er overdrevet tung. Hun understregede, at iværksættere driver landets økonomi, og opfordrede til, at dette økonomiske bidrag omsættes til social støtte. Et andet medlem nævnte ændringen af organisationernes karakter med et krav om større repræsentation af kvinder i bestyrelser og som investorer. Hun fremhævede betydningen af at udnytte kvinders ressourcer, afhjælpe uddannelsesmangler og fremme inklusivitet uden at påtvinge lofter baseret på forældreansvar. Hun understregede også betydningen af at støtte enkeltpersoner i forbindelse med uddannelse, beskæftigelse og karriereskift. Hun påpegede, at kvinder ofte har brug for flere indtægtskilder for at få enderne til at mødes. Et tredje medlem henviste til Europa-Parlamentets betænkning fra 2022 om kvinders økonomiske uafhængighed. Hun nævnte initiativer i andre lande, f.eks. mikrokreditter til kvindelige iværksættere og oprettelse af kvikskrænker, der yder rådgivning. Hun fremhævede behovet for omfattende data om kvindelige iværksættere, investorer og deres overlevelsesrater efter det første år. Hun delte en investors syn på inddragelsen af kvinder i projekter og fremhævede den statistisk set højere succesrate for kvindeledede virksomheder. Hun nævnte, at EU-Domstolen er i gang med at undersøge retten til fædreorlov og barselsorlov til mænd, og fremhævede behovet for socialsikringsrettigheder for selvstændige erhvervsdrivende. Hun forhørte sig afslutningsvis om erfaringerne med EU-finansiering i Danmark.

Tirsdag den 16. maj 2023 kl. 11.00-12.00

Besøg og møde i Female Invest

Deltagere:

1. **Anna-Sophie Hartvigsen**, medstifter
2. **Camila Cloëtta Falkenberg**, medstifter
3. **Emma Bitz**, medstifter

Anna-Sophie Hartvigsen præsenterede sammen med sine medstiftere Female Invest og havde følgende bemærkninger: Virksomheden beskæftiger 30 personer og har siden starten rejst 10 mio. USD. De berettede om virksomhedens mål: at tackle fordomme og tilskynde kvinder fra alle baggrunde til at starte egen virksomhed. De understregede betydningen af at sikre deres egen og deres børns økonomiske fremtid, så de kan agere uafhængigt. De erkendte, at der er behov for at fremme en alternativ måde at tænke på blandt unge, eftersom man ikke underviser i at styre sin egen økonomi i skolen eller på universiteterne. De afsluttede med deres virksomheds budskab: at kvinder kan styrke og selvstændiggøre sig ved at investere, forvalte deres penge og finde deres egen vej i livet.

Delegationens medlemmer gik ind i drøftelsen. Et medlem kom ind på behovet for at lukke investeringskløften for kvinder som både investorer og modtagere af investeringer. Hun gav udtryk for, at hun var åben over for forslag til forbedringer, og forhørte sig om projektets indledende faser og tilgængelige statistikker. Hun satte spørgsmålstejn ved beslutningen om at sigte højt og blive en global virksomhed og motivationen bag sådanne ambitioner. Hun kom med betragtninger om den langvarige proces med EU-lovgivning om kvinder i bestyrelser og understregede betydningen af en topstyret kulturændring i stedet for at vente på ændringer nedefra og op. Hun foreslog at medtage relevante emner i Kommissionens arbejdsprogram efter det kommende valg. Hun udtrykte også bekymring over ekstra skatter, strenge finansielle bestemmelser og behovet for at ændre tankegangen i finansverdenen. Et andet medlem anerkendte tilstedeværelsen af kønsskævheder og finansielle udfordringer, herunder stereotyper og begrænset adgang til risikovillig kapital for kvinder. Hun udtrykte interesse for at lære af projektets erfaringer. Hun spurgte til projektets nuværende finansieringsmetoder, og om der var planer om at søge finansiell støtte fra EU til kvindelige iværksættere. Hun forhørte sig også om eventuelle eksisterende incitamenter fra kommunen eller staten. Hun spurgte til ønskede tiltag fra den politiske sfære for at støtte kvindelige iværksættere. Hun nævnte behovet for kvoter, forbedret adgang til finansiering og socialsikringsforanstaltninger. Et tredje medlem spurgte ind til de budskaber, der blev brugt for at tilskynde investorer, og om der var et misforhold mellem emnerne og de tilgængelige midler. Hun søgte efter måder at sikre tilstrækkelig støtte til kvindeledede initiativer på. Hun nævnte, at det faglige miljø under arrangementet føltes behageligt og befordrende for kvinders succes og gav dem mulighed for at føle sig forstået og i stand til at udnytte deres fulde potentiale. Hun spurgte ind til vanskelighederne med at få adgang til finansiering og ændre lovgivningen og fremhævede behovet for at lette og forbedre de europæiske virksomheders konkurrenceevne i forhold til deres modparter i USA. Hun understregede vigtigheden af at mindske bureaukratiet og byrderne for alle, ikke kun kvinder.

Stifterne af Female Invest beskrev virksomhedens mål om at lancere produkter og opbygge en uddannelsesplatform. De har skaffet penge fra forskellige kilder, herunder venturekapital og

lån fra den danske stat. De har oplevet udfordringer med at få adgang til EU-støtte og -rådgivning som følge af manglen på en egentlig iværksætterbaggrund. Desuden forhindrede tids- og ressourcemæssige begrænsninger dem i at rapportere om eksisterende investeringer, hvilket begrænsede deres chancer for at sikre finansiering. Stifterne har selv mødt tvivl om deres kompetence og er blevet udelukket fra iværksætternetværk og -klubber. Endnu en gang understreges betydningen af rollemønstre og støtte fra EU. Det bemærkes endvidere, at problemerne med at tiltrække kapital kan spores tilbage til mænds manglende forståelse af produkter, der er udviklet af kvinder. De understregede, at de har den fornødne viden og henter inspiration fra USA. De har forretningslicenser fra Danmark og Det Forenede Kongerige og oplever reguleringsmæssige udfordringer og sprogbarrierer for ekspansion i resten af Europa. Det foreslås at indføre kvoter for kvinder inden for venturekapital, så der sikres en vis procentdel af kvindelige partnere. Kvinder er tre gange mere tilbøjelige til at investere i virksomheder, som de forstår, hvilket understreger behovet for en ændring i det omgivende miljø. Kvindelige iværksættere giver således udtryk for, at de er nødt til at bevise sig selv på forskellige måder, hvilket kan være udmattende. De nævnte betydningen af at leve op til bestemte forventninger med hensyn til udseende og adfærd. De slår til lyd for kvoter blandt investorer og for særlig finansiering til personer med børn. En taler, der oprindeligt var modstander af kvoter, anerkendte glasloftets tykkelse og anførte, at forandring skulle komme ovenfra. Der er behov for mere regulering og finansiering af venturekapitalfonde og en erkendelse af, at små virksomheder ikke bør være underlagt den samme lovgivning som større virksomheder. Behovet for at forenkle processen med at starte en virksomhed, sikre adgang til midler og afsætte et specifikt budget til kvindeinitiativer understreges, herunder finansiering af undervisning og juridisk rådgivning.

Tirsdag den 16. maj 2023 kl. 12.30-13.30

Møde i Dansk Erhverv

Deltagere:

- 1. Jasmina Pless**, chef for iværksætterpolitik
- 2. Johannes Orheim**, VSA-konsulent

Jasmina Pless gav en præsentation vedrørende de tal, der omgiver kvinders iværksætteri. I 2020 var 27 % af de danske iværksættere kvinder, hvilket er en lille stigning på 3 procentpoint siden 2014. Kun 8 % af de danske kvinder er nye iværksættere, hvilket er under OECD-gennemsnittet på 9,3 %. Der var en stigning på 20 % i antallet af kvindelige iværksættere fra 2014 til 2020, mens antallet af mandlige iværksættere kun steg med 5 % i samme periode. Kun 0,1 % af investeringerne i Danmark går til kvindelige iværksættere. 10,8 % går til blandede hold af virksomhedsstiftere, mens resten går til udelukkende mandlige iværksættere. En betydelig procentdel på 39 % af unge kvinder mener ikke, at de har de rette kompetencer til at blive iværksættere. I 2023 havde kun 19 % af alle iværksættere en kvindelig rollemodel, hvilket dog er en betydelig stigning fra 8 % i 2020. Hele 77 % af venturekapitalvirksomheder i Europa har ingen kvindelige partnere. Virksomheder med kvindelige iværksættere har en omsætning pr. investeret DKK, der er 25 % højere end virksomheder med mandlige iværksættere.

Johannes Orheim holdt et oplæg om Gender Diversity Pledge (mangfoldighedsløftet), et initiativ fra Dansk Erhverv med henblik på at øge mangfoldigheden i danske virksomheder. Han fremhævede det såkaldte "danske paradoks", dvs. at opfattelsen af ligestilling i Danmark ligger på et højt niveau (58 %) til trods for, at kun 29 % af kvinderne sad i lederstillinger i 2021, og denne forskel er stigende. I den private sektor er der flere mænd end kvinder (52 % af det samlede antal), og denne skævhed bliver større i mellemliderstillinger og blandt topledere (16 %) og endnu større for bestyrelsesposter (19 %). Han talte om "mangfoldighedspagten", som består af 15 politiske henstillinger, der adresserer kønsskævheden inden for uddannelse og på arbejdsmarkedet, balancen mellem arbejdsliv og privatliv og skabelse af et mangfoldigt internationalt arbejdsmarked i Danmark. Over 95 % af de danske virksomheder er SMV'er, og mere end 60 virksomheder har tilsluttet sig pagten.

Delegationens medlemmer åbnede drøftelsen. De takkede både Pless og Orheim, præsenterede sig selv og Europa-Parlamentets hidtidige resultater med hensyn til at bane vejen for flere kvindelige rollemodeller og færre hindringer, når de ansøger om finansiering. Drøftelserne fulgte op på Dansk Erhvervs deltagelse i den politiske beslutningstagning og fremhævede den eksisterende tætte dialog med erhvervsministeren om mangfoldighed og kvindelige iværksættere. De fremhævede behovet for øget sikkerhed for kvinder, der både har en familie og en virksomhed, og kom ind på spørgsmål som forældreorlov, lovgivning og børnepasning. Der bør gøres en indsats for at "afkriminalisere" kvindelige iværksættere, og der blev givet eksempler på omgåelse af reglerne ved f.eks. at sende manden hen til banken eller bruge private e-mailkonti. Flere talere gav udtryk for, at der er behov for mere fleksible regler, som tager højde for de ganske særlige udfordringer, som kvindelige iværksættere oplever.

Tirsdag den 16. maj 2023 kl. 14.15-15.15

Rundbordsamtale og besøg i Danmarks Tekniske Universitets innovationshub (DTU Skylab)

Deltagere:

1. **Marianne Thellersen**, koncerndirektør for innovation og entrepreneurskab og ledende næstformand, DTU
2. **Kristine Garde**, chef for Teknologi, Team Lead, Lab & Workshops, DTU Skylab
3. **Marianna Lubanski**, administrerende direktør, Science City Lyngby
4. **Neha Imtiaz Ullah**, stifter af Nordic Women in STEM
5. **Martina Lokajova**, administrerende direktør og medstifter af Temptory Food Aps

Karen Melchior, der ledede mødet, takkede Marianne Thellersen for at have arrangeret dette møde på DTU Skylab og præsenterede sine kolleger, Europa-Parlamentets resultater og målene med missionen.

Marianne Thellersen bød deltagerne velkommen og forklarede, hvilken rolle DTU's afdeling for innovation og entrepreneurskab spiller. De samarbejder med handelshøjskoler og Københavns Universitet og arbejder aktivt med innovationsøkosystemer.

Kristine Garde forklarede, at DTU's grundlægger erklærede, at institutionens mål er at skabe og udvikle værdi ved hjælp af naturvidenskab og teknisk videnskab til gavn for samfundet. Skylab fejrer sit 10-års jubilæum. De vigtigste mål er at samarbejde og dele viden gennem et åbent økosystem, inddrage studerende og forskere i innovation og aktiviteter og bidrage til udviklingen af modne innovationsprojekter til forbedring af samfundet. De yder opstartsstøtte, fremmer virksomhedssamarbejde og tilrettelægger uddannelsesaktiviteter. I øjeblikket er der 2 057 elever på Skylab. Institutionen fokuserer på tre hovedområder: bæredygtighed, mangfoldighed/køn og inklusion. De har gennemført forskellige initiativer såsom fremme af kvindelige rollemodeller, inddragelse af tidligere studerende, udvikling af teknologier, der appellerer til kvindelige brugere, fastlæggelse af en særlig visuel identitet for institutionen, imødegåelse af den eksisterende mistillid til kvindelige investorer og igangsættelse af Women4Tech.

Delegationens medlemmer indledte drøftelsen. De understregede behovet for at fremme samarbejde mellem iværksætter og innovationsforskning. På farmaciområdet kan det f.eks. konstateres, at 99 % af fagfolkene er kvinder, som hovedsagelig er specialiseret inden for biologi. Spørgsmålet om, hvordan flere kvinder kan tilskyndes til at igangsætte deres egne projekter, også i betragtning af at forskning på dette område ofte kræver et sterilt miljø, blev rejst. Skønt en lille virksomhed kan have en pulje af talentfulde personer, er udfordringen at hjælpe dem med at omsætte deres idéer til praktisk gennemførelse og tilpasse dem til en sund forretningsmodel. Der blev spurgt om de specifikke undervisningsstillinger eller alternative strukturer, der tilgodeser kønsrelaterede hensyn. En taler bemærkede, at det hyppigt påstås, at piger ofte klarer sig godt i forbindelse med praktiske læringsmetoder, mens drenge kan udvise større anlæg for abstrakt tænkning. Der er gennemført forskellige initiativer såsom videnskabslejre og museumsbesøg for at inddrage piger og hjælpe dem til at kunne se sig selv inden for forskellige områder, og dette kan være en udfordring på områder som f.eks.

bilmekanik. Drøftelserne sluttede med det potentielle behov for kvoter og eventuelle lovgivningsmæssige ændringer for at løse disse problemer.

Marianne Thellersen fortalte om forbindelsen mellem Skylab og laboratorierne og deres discipliner, f.eks. bioteknologi. Der fokuseres på at udvikle mid-tech-løsninger fremfor udelukkende at fokusere på farmaci. Hun understregede vigtigheden af at præsentere muligheder for både kvindelige og mandlige kandidater, når ledige stillinger slås op. I tilfælde, hvor egnede kvindelige kandidater ikke er umiddelbart tilgængelige, gøres der en ekstra indsats for aktivt at søge efter kvalificerede kvindelige ansøgere, idet det erkendes, at de kan være underrepræsenteret inden for visse områder.

Martina Lokajova fortalte om planerne for et nyt masterprogram, der ifølge planen skulle lanceres i 2022. Programmet har til formål at tiltrække personer fra forskellige baggrunde og profiler, som er interesserede i at opbygge startupvirksomheder. Hun nævnte, at der var stiftere af mikrovirksomheder i deres startupprojekt med særligt fokus på alternative fødevarer, som indeholder nye proteiner.

Neha Imtiaz Ullah beskrev sin baggrund i universitetets afdeling for elektroteknologi og talte om brugen af sociale medieplatforme til at planlægge arrangementer i omegnen af København. Hun tilskynder piger i alderen 11-18 år til at gå ind på STEM-områder og opfordrer uddannelsesministeriet til at arbejde på at øge antallet af kvinder i STEM-fagene. Hun nævnte desuden workshoppen om STG, der omfattede otte til ni klasser fra bachelorprogrammet.

Marianne Thellersen forklarede om deres samarbejde med skoler og deling af selskabelige foreninger/klubber med fremtrædende virksomheder. Hun nævnte, at unge piger har muligheder for at deltage i uddannelse og mentorordninger og har mulighed for at blive rollemodeller. Der afholdes også åbent hus-arrangementer for at yde positiv indflydelse på forældrenes synspunkter.

Tirsdag den 16. maj 2023 kl. 14.15-15.15

Møde om innovative byer

Deltager:

- **Sofie Osmani**, borgmester i Lyngby-Taarbæk Kommune
- **Marianna Lubanski**, administrerende direktør, Science City Lyngby

Borgmester Sofie Osmani bød delegationen velkommen og præsenterede kommunens projekter på dette område. Målet er at introducere STEM-emner i skolerne og skabe interesse og deltagelse fra begge køn. Dette indebærer samarbejde med lokale virksomheder om projekter og gennemførelse af initiativer som projektet "skolen og virkeligheden", der øger bevidstheden om den praktiske anvendelse af matematik i den virkelige verden og stimulerer interessen. Hun forklarede, at videnskaben kan bidrage til at redde planeten: områderne biodiversitet, bæredygtighed og bioteknologi kan være særligt virkningsfulde med hensyn til at fange pigers interesser. Det er værd at bemærke, at mange personer, der arbejder på DTU, har forældre, som er undervisere, hvilket udgør en gunstig ramme for fremme af STEM-fagene. I modsætning til enhedsskoler, hvor det tager ti år, indbefatter uddannelsessystemet her naturskoler med specialundervisning.

Delegationens medlemmer havde følgende bemærkninger og spørgsmål: Et medlem understregede behovet for at skabe tidlig interesse og en forbindelse mellem teknologi og erfaringer fra det virkelige liv. I nogle lande er der mangel på muligheder for, at børn kan udforske andre beskæftigelser end deres forældres, hvilket giver en antydning af, at de allerede ved afslutningen af grundskolen bør være i stand til at se deres egen fremtidige karrierevej for sig. Hun understregede betydningen af at skabe sociale muligheder for læring, når der holdes "legepauser", som ikke bare begrænser sig til fodbold. Hun nævnte også behovet for familievenlige politikker for at skabe et understøttende miljø. Hun foreslog også idéen om at tilskynde unge mænd til at deltage i aktiviteter, som kvinder traditionelt vælger, og understregede, at undervisning og skoler, hvor kønnene er blandet, er den bedste måde at fremme STEM-fagene på. Hun forhørte sig om eksistensen af kønsopdelte skoler. Et andet medlem fremhævede betydningen af en fælles vilje blandt institutionerne til at fremme kvindelige iværksættere. Hun nævnte initiativer i Wien, hvor piger, der går i skole, sendes ud til store virksomheder, og rejste spørgsmålet om finansiering af sådanne programmer. Hun foreslog, at Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder (EIGE) skulle indsamle nationale og lokale data, herunder data fra mindre byer. Hun spurgte også om, hvorvidt de lokale myndigheder i Danmark har en dagsorden for STEM-fagene i skolerne, og om der findes et særligt europæisk netværk til udveksling af bedste praksis. Et tredje medlem forhørte sig om aggregerede data og statistikker om interesse for STEM-fagene før og efter gennemførelsen af projekterne. Hun spurgte også om tværgående projekter med andre kommuner og foreslog, at der kunne søges midler fra EU's sociale fonde med regional støtte.

Sofie Osmani svarede ved at forklare, at kommunen har et årligt budget til projektet på en halv mio. DKK, som ikke bruges til at betale virksomheder for aktiviteter i klasseværelserne. De

koordinerer i stedet samarbejdet mellem skoler og virksomheder. Der er en særlig dagsorden for dette. I erkendelse af manglen på arbejdskraft understreger hun betydningen af øjeblikkelig handling og af ikke at vente på, at eleverne når op på universitetsniveauet. For at øge mulighederne fokuserer de på elever, inden de begynder i gymnasiet, især med fokus på enhedsskolerne. Virksomhederne spiller en vigtig rolle med hensyn til at bidrage til denne indsats, snarere end kommunen. Det er en udfordring at fastlægge en fælles dagsorden for STEM på grund af de hyppige ændringer i kommunerne. Nogle betragter det som en "luksusdagsorden". Desuden fungerer denne kommune på andre vilkår end andre kommuner. Selv om der ikke foreligger konkrete statistikker, er der en bevidsthed om antallet af unge, der vælger STEM-fag. Regionen har et højt uddannelsesniveau, og der opstår derfor udfordringer med højt begavede børn, som har brug for andre, stimulerende undervisningsmetoder. I denne region, hvor befolkningen er højtuddannet, kan det være vanskeligt for dem med en finkulturel og socialt velstillet baggrund at vælge manuelle erhverv. Den omvendte situation er ikke lige så almindelig, hvor forældrene måske ønsker, at deres barn skal gå efter et prestigefyldt erhverv, mens barnet f.eks. ønsker at blive elektriker. Uanset køn er der mange muligheder i regionen. Køn betragtes ikke som et problem, og Danmark betragtes generelt som et land, hvor det er nemt at være kvinde. Kommunen har etableret et venskabsnetværk på internationalt plan og tager gerne imod delegationer fra andre lande. De er imidlertid ikke medlemmer af nogen europæiske sammenslutninger af byer eller tilsvarende organisationer og foretrækker at bruge de offentlige midler til andre formål.

Tirsdag den 16. maj 2023 kl. 17.15-18.30

Guidet rundvisning på udstillingen "Exposed" ved Marie Hald, Frederiksborg Slot

Deltager: **Marie Hald**, kunstfotograf

Hald præsenterede sig selv, sin personlige vej igennem livet og guidede delegationen gennem det galleri, hvor hendes fotografiske værk var udstillet.

Delegationen drøftede med kunstneren, at opfattelsen af kvinders kroppe, og hvordan de betragtes af samfundet, spiller en væsentlig rolle for mange kvinders selvtillid og kan hindre dem i at udnytte deres fulde potentiale. De taler om, hvordan et sådant værk har til formål at fremme psykologisk og samfundsmæssig accept, navnlig ved at udfordre den "perfektionsdyrkelse", der påvirker kvinder, samfundsmæssige tabuer omkring sårbarhed, selvhad, angst og forskelsbehandling af minoriteter. De værdier, der fremmes af dette værk, er centrale for kvinders succes på iværksætterområdet, som kræver selvværd, modstandsdygtighed og risikovillighed. Ved at nedbryde barrierer og fordomme, vælge mangfoldighed og individualitet og prioritere personlig trivsel og værdighed kan man tage afgørende skridt i retning af at skabe et mere inkluderende og understøttende iværksætterøkosystem for alle kvinder.

Onsdag den 17. maj 2023 kl. 9.15-11.00

Rundbordsamtale med kvindelige administrerende direktører og iværksættere

1. **Mette Kaagaard**, administrerende direktør, Microsoft Danmark og Island
2. **Malene Madsen**, administrerende direktør, Woba
3. **Sine Linderstrøm**, teamleder for SMV og iværksætter, Dansk Industri

Mette Kaagaard nævnte sine erfaringer fra Deloitte. Hun fremhævede Microsofts indsats for at fremme mangfoldighed og anerkendte det som et område, hvor der er behov for talentfulde personer. Hun nævnte Microsofts globale mangfoldighedsprogram, hvorigennem de har erfaring med at arbejde med en kombination af interne og eksterne kandidater. Hun anførte, at mangfoldighed ikke kan realiseres uden positiv forskelsbehandling, da fordomme og overbevisninger stikker for dybt. I erhvervslivet er der stærke argumenter for mangfoldighed, men der er stadig problemer med, om organisationerne virkelig tror på, at de skal træffe foranstaltninger for at opnå den.

Malene Madsen med en baggrund inden for psykologi og en ph.d. med fokus på stress delte sin indsigt. Hun beskrev processen med at starte med en lille investering og senere iværksætte et pilotprojekt. Det drejede sig om en fagforening og 30 virksomheder. Virksomheden Woba, der opererer i 31 lande, udnytter viden om trivsel på arbejdspladsen med særligt fokus på talenttab som følge af stress. De har modtaget 40 mio. EUR i kapitalfinansiering til deres projekt. Idet hun delte sine personlige erfaringer, nævnte hun, at venturekapitalverdenen er overvejende mandsdomineret og yderst konkurrencepræget. Det er således dér, udfordringerne ligger. Hun nævnte, at hun var en ud af den 1 % af kvinder, der havde opnået venturekapitalfinansiering, og understregede betydningen af at lære spillets regler at kende. Finansiell kompetence er helt afgørende, da mænd har en tendens til at anse kvinder for ikke at være i stand til at tage kontrollen, når det drejer sig om finansielle spørgsmål.

Sine Linderstrøm præsenterede Dansk Industri (DI), den største erhvervsorganisation i Danmark, som repræsenterer 19 000 virksomheders interesser. Hun beskrev det kønsopdelte arbejdsmarked i Danmark, hvor mænd er mere tilbøjelige til at vælge den private sektor. Samtidig er hver fjerde iværksætter i Danmark en kvinde. Kvindelige iværksætteres vækstretse hæmmes af manglende lighed. Der blev udtrykt bekymring over de udfordringer, der er forbundet med at starte en virksomhed og en familie på samme tid, og behovet for løsninger såsom børnepasning og økonomisk støtte under forældreorlov blev understreget. Initiativer til fremme af kvindelige iværksættere blev drøftet, herunder uddannelse og kompetenceopbygning, rollemodeller, balance mellem arbejdsliv og privatliv og et mere iværksættervenligt arbejdsmarked. Lige adgang til kapital blev også udpeget som en prioritet. DI sluttede af med at understrege deres engagement i at fremme private investeringer og offentlig støtte, som er enestående i Danmark. DI's særlige initiativer, såsom "Leap Forward"-programmet og udnævnelsen af kvindelige investorer som rollemodeller, blev nævnt.

Delegationens medlemmer havde følgende bemærkninger og spørgsmål: De nævnte, at indsatsen i højere grad er rettet mod større virksomheder end små og mellemstore virksomheder (SMV'er). Nogle af dem mente, at kvoter kan være nyttige, men fremme af mangfoldighed i virksomhedskulturen er lige så vigtigt for at sikre dens fordele. Uden en tankegang, der indtænker mangfoldighed, kan virksomheder ende med at ansætte personer, der ligner dem selv.

En taler fremhævede forskellene mellem store og små virksomheder i HR-processerne. I større virksomheder er der ofte en særlig HR-afdeling, mens tidsbegrænsninger og organisationsstrukturen i mindre virksomheder gør det mere udfordrende at have det samme niveau af HR-støtte. Desuden tager det eksisterende regelsæt for venturekapital ikke hensyn til kvinder, der ønsker at få børn. Kvinderne er nødt til at tilpasse sig, hvilket mænd ikke altid bemærker, til tider til skade for dem selv. Afbalancering af privatliv og arbejdsliv har været en betydelig udfordring, idet det bemærkes, at kvinder som regel møder højere forventninger i denne henseende end mænd. Hvis kvinder tilpasser sig mandsdominerede miljøer, kan de stadig bidrage med deres særlige synspunkter og kvindelige kvaliteter. Et medlem mener, at kvoter måske ikke er den eneste løsning, men at det er derimod afgørende at tage disse kvaliteter til sig og værdsætte dem. Hun mener, at kvinder ikke bør være bange for at være sårbare eller udvise følsomhed, da dette ikke bør opfattes som svagheder. Rent faktisk bør ingen vilkår eller love tvinge kvinder til at træffe valg, og kvinder bør ikke være bange for at tilpasse sig. Endelig nævnte et andet medlem, at der burde kræves kvoter i lånebetingelserne for venturekapital, hvilket pegede på behovet for en mere inkluderende repræsentation af kvinder i branchen.

De øvrige deltagere svarede med følgende bemærkninger. I Nederlandene er der dokumenter inden for venturekapital, som er nødt til at blive omformuleret for at kunne rumme kvindelige administrerende direktører, der ønsker at få børn. Faktisk pålægger de aktuelle regler ofte kvinder at forlade virksomheden i en bestemt periode efter at have fået et barn, hvilket ikke er tilfældet for mænd. Derfor bør standardskabeloner og lånebetingelser revideres. Hun nævnte, at hun ikke modtog rådgivning om disse spørgsmål og måtte lære ved at undersøge tingene selv og netværkssamarbejde med andre, der har stået over for lignende udfordringer, hvilket viste sig at være yderst nyttigt. En anden udtrykte sin støtte til EU-lovgivning om kvinder i bestyrelser og omtalte situationen i Danmark, hvor størstedelen af virksomhederne er SMV'er og har en lav repræsentation af kvinder i lederstillinger. Hun slog til lyd for skrappe mål og fremhævede, at det er nødvendigt at afhjælpe manglen på kvinder i toplederstillinger, eventuelt gennem lovgivning. Hun nævnte de positive virkninger af nye regler om barselsorlov til mænd, som muligvis kan påvirke kvinders karrierevalg. Hun kom også ind på den høje forekomst af kvinder, der vælger en karriere i den offentlige sektor på grund af dens lavere pres, især når det handler om at ramme en balance med de familiemæssige forpligtelser. En anden taler foreslog en tilpasning af rammebetingelserne og reglerne i innovations- og vækstfonde for at støtte kvinder bedre, herunder bestemmelser om blød finansiering og forældreorlov. Målet er at skabe et miljø, der i højere grad tilgodeser kvinder inden for iværksætteri og venturekapital. Virksomheden Woba har en ansættelsesregel om, at den ledende teknologiansvarlige skal ansætte en kvindelig udvikler, hver gang der bliver en stilling ledig. Denne tilgang har ført til en afbalanceret kønsfordeling i deres team. Hun nævnte også venturekapitalfondenes mulighed for at indføre en fremadskuende dagsorden med fokus på mangfoldighed og inklusion. Microsofts administrerende direktør delte sin personlige erfaring med at være i et team, der var domineret af mænd, hvor hun måtte træffe valget mellem at tilpasse sig eller sige op. Hun var enig i begrebet "Diversi"Teams", hvor teams karakteriseret af mangfoldighed bibringer værdifulde perspektiver. Hun fremhævede vigtigheden af at udnytte talenter i Europa for at bevare velfærd og konkurrenceevne, eftersom det europæiske marked ikke er særlig stort.

Konklusion

Missionen gav medlemmerne information om udviklingen i politikken for kvinders iværksætteri i Danmark efter vedtagelsen af Europa-Parlamentets ovennævnte betænkning fra 2022 om opnåelse af kvinders økonomiske uafhængighed gennem iværksætteri og selvstændig virksomhed. Missionen understregede betydningen af en kulturændring på alle niveauer for at fremme kvinders iværksætteri og skabe et økosystem, der tager godt imod kvindelige iværksættere og inspirerer dem, hvilket er til gavn for samfundet gennem innovation, jobskabelse og eksport. Den kastede også lys over, hvordan EU-finansierede projekter konkret kan støtte kvindelige iværksættere i efterkrigsøkonomier og bidrage til genopbygningsprocessen. Delegationen kunne på stedet se potentialet for særlige rum, der fjerner de hindringer, som kvinder står over for, og gør det muligt for dem at få værdsat deres kompetencer og evner uden kønsbaserede fordomme. Desuden belyste missionen betydningen af initiativer, der sætter unge piger og kvinder i stand til at vælge karriereforløb, der tidligere var og muligvis stadig betragtes som uopnåelige. Endelig understregede missionen, at kulturændringer kan kræve politisk støtte fra lovgiverne på både EU-plan og nationalt plan, herunder fremme af kvinder inden for venturekapital, indførelse af kriterier for sociale rettigheder for at støtte balancen mellem arbejdsliv og privatliv, forbedring af adgangen til finansiering og skabelse af et arbejdsmarked, der er mere befordrende for kvindelige iværksættere.